

Συντάκτης : Ημ/νία καταχώρησης : 03/02/2007 12:02:18

---

Του Λευτέρη ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ\*

1) Το διακύβευμα του δημόσιου πανεπιστημίου αφορά κυρίως την πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά όχι μόνο. Αφορά το σύνολο της κοινωνίας. Είναι ζήτημα πολιτισμού και κοινωνικής συνοχής. Η οικονομία της αγοράς, εκτός από υλικό πλούτο, παράγει ταυτόχρονα ανισότητα και αδικία, ενώ περιφρονεί τα "μη χρήσιμα" και μακροπρόθεσμα. Σήμερα, ένας τερατώδης μηχανισμός ανισότητας και αδικίας, κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού, θεμελιώνεται στο "έλλειμμα" της γνώσης. Η παραγωγή και διάδοση της γνώσης, συστατικό στοιχείο του πολιτισμού και ιστορική καθαυτή αξία, αναδεικνύεται ακόμα περισσότερο σε δημόσιο αγαθό στρατηγικής σημασίας που πρέπει να προσφέρεται στο καλύτερο δυνατό επίπεδο και σε όλους όσοι το θέλουν και μπορούν.

Το πανεπιστήμιο που θέλουμε θα προκύψει από το πανεπιστήμιο που έχουμε. Η διαρκής μεταρρύθμιση και αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου είναι ταυτόχρονα στόχος και συνεχής διαδικασία. Αυτή την υπόθεση οφείλουμε να την υπερασπιστούμε με θέσεις και προτάσεις, με συγκλίσεις και συμμαχίες. Αν όχι έτσι, πώς; Αν όχι τώρα, πότε; Αν όχι εμείς, ποιος; Πότε η ανανεωτική αριστερά επηρέασε τις εξελίξεις με στρατηγικές άρνησης και απομόνωσης; Ο πόλεμος κινήσεων μπορεί να είναι αναγκαίος και χρήσιμος, αλλά έχει βραχυπρόθεσμη εμβέλεια, αλλιώς μετατρέπεται σε αυτοσκοπό. Ο πόλεμος με ιδέες και θέσεις αποτελεί μείζον στοιχείο της ιδιαιτερότητάς μας.

2) Το πανεπιστήμιο βρίσκεται σε κρίση και η ψυχολογία της διάλυσης επιταχύνει τη διάλυση. Γινόμαστε αψευδείς μάρτυρες των πλέον απίθανων συμπτωμάτων. Το ζήτημα της αναγκαίας μεταρρύθμισης τέθηκε με τους χειρότερους όρους, η ανυπαρξία προτάσεων δεν τροφοδοτεί το διάλογο, αλλά την τυφλή σύγκρουση, στη βάση υποθέσεων και μύθων. Το φάντασμα του παραλογισμού πλανιέται πάνω από τη χώρα. Το κυβερνητικό "προσχέδιο" μεταρρύθμισης έριξε λάδι στη φωτιά. Η πρόταξη της αναθεώρησης του άρθρου 16

πυροδότησε ακραίες μορφές πόλωσης. Η πρόσφατη ηθικολογία και η μικροκομματική της εκμετάλλευση αγγίζουν τα όρια της συκοφαντίας και οδηγούν σε πλήρες αδιέξοδο. Πρωτοφανείς καταστάσεις στην πρόσφατη ιστορία της χώρας. Αλλά το κλειστό πανεπιστήμιο είναι ένα νεκρό πανεπιστήμιο. Ποια εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία, ποια διακίνηση ιδεών; Τι μπορεί να οικοδομηθεί πάνω σε ερείπια; Πώς θα αποφευχθούν φαινόμενα ευτελισμού, "εμφύλιοι" σπαραγμοί, εκπτώσεις ακαδημαϊκών αξιών και αρχών; Η κυβέρνηση πήρε πίσω τις αρχικές της θέσεις για τη μεταρρύθμιση. Η αξιωματική αντιπολίτευση έκανε πίσω στο ζήτημα (μόνο) της "λευκής επιταγής" για την αναθεώρηση. Και οι δύο όμως δεν μας λένε πώς ακριβώς κατανοούν ούτε το ένα ούτε το άλλο. Ποιος μπορεί να επηρεάσει την ατζέντα του διαλόγου και με ποιο τρόπο; Κι αν για το άρθρο 16 ο ορθός στόχος της μη αναθεώρησης μας αφήνει δύο χρόνια περιθώριο, για τη μεταρρύθμιση είμαστε ήδη απελπιστικά καθυστερημένοι.

\\3) Για να υπερασπιστούμε τη γνώση ως αυταξία και μήτρα της ιστορικής αρμονίας του πανεπιστημίου, για να διαχειριστούμε μια μακροπρόθεσμη σχέση εμπιστοσύνης με την κοινωνία και ταυτόχρονα μια διακριτή απόσταση από τις δυνάμεις της αγοράς, έχουμε ανάγκη ενός νέου "συμβολαίου" με εγγυήσεις, όπου θα καταθέσουν τη δημόσια ευθύνη τους και η πολιτεία και τα πανεπιστήμια.

\\Το ουσιώδες:\\ Η πολιτεία να εγγυηθεί την πλήρη θεσμική αυτοτέλεια του πανεπιστημίου (απέναντι σε κάθε πολιτική ή ιδεολογική αρχή και σε κάθε οικονομική εξουσία) και την οικονομική στήριξή του (τουλάχιστον στο μέσο επίπεδο των εταίρων μας). Αυτονόητη συνέπεια: Τα πανεπιστήμια να εγγυηθούν τη δημόσια λογοδοσία, τη διαφάνεια και την ποιότητα του έργου τους, τελικά τη συστηματική και αξιόπιστη αξιολόγησή τους. Από αυτή την αφετηρία, μπορούμε να οικοδομήσουμε (εδώ και τώρα) ένα νέο και αξιόπιστο σύνολο κανόνων με μέτρα και ενέργειες στους ακόλουθους άξονες:

\\Πρώτο:\\ Να μετατοπιστεί δραστικά το κέντρο βάρους του κανονιστικού πλαισίου στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας κάθε ιδρύματος και να καθιερωθεί δεσμευτικός και οικονομικός προγραμματισμός "βάσει στόχων", που θα υλοποιείται με αξιόπιστες αλλά και ευέλικτες διαδικασίες.

\\Δεύτερο:\\ Να καθιερωθεί η καθολική ψηφοφορία όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, με την ίδια βαρύτητα που έχουν σήμερα, αλλά σταθμισμένη κατά το ύψος της

συμμετοχής τους. Η διαχείριση του ασύλου να τεθεί υπό την εποπτεία της Συγκλήτου (εκτάκτως μόνο του Πρυτανικού Συμβουλίου) και να περιφρουρείται από το προσωπικό του κάθε ιδρύματος.

\\Τρίτο:\\ Να δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή έμφαση στους φοιτητές και τα προγράμματα σπουδών. Με τη σταδιακή βελτίωση (μέχρι και κατάργηση) των εισαγωγικών εξετάσεων. Με τη ριζική αναβάθμιση της φοιτητικής μέριμνας. Με την εξασφάλιση της κανονικής λειτουργίας και της ποιότητας των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών. Με την ενίσχυση της μάθησης αντί της παθητικής παρακολούθησης. Με τη διευκόλυνση της οριζόντιας κινητικότητας των φοιτητών και μιας "δεύτερης ευκαιρίας" επιλογής τμήματος ή πτυχίου.

\\Τέταρτο:\\ Να αναλάβει το διδακτικό προσωπικό τις ευθύνες που του αναλογούν. Με την καθιέρωση της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των διδασκόντων. Με το "άνοιγμα" των εκλεκτορικών σωμάτων και των εισηγητικών επιτροπών και την εξασφάλιση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας κατά την εκλογή, εξέλιξη και μονιμοποίησή τους. Με την συστηματική αξιολόγηση της διδακτικής ικανότητας αλλά και συνέπειας των διδασκόντων, προϋπόθεση "εκ των ων ουκ άνευ" για μια δημιουργική σχέση με τους διδασκόμενους.

\\4)\\ Ας μπούμε "επιθετικά" στον διάλογο. Μπορούμε να διαμορφώσουμε μια ευρεία συμμαχία γύρω από άμεσους στόχους αλλά και πέραν αυτών. Γιατί είναι καιρός πια να διεκδικήσουμε και τα μεσοπρόθεσμα, όπως π.χ. την ίδρυση υπουργείου Παιδείας και Έρευνας (άνευ θρησκευμάτων), με ευθύνη τη συγκρότηση και πολιτική διεύθυνση ενός ενιαίου και πολυμορφικού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Χώρος που θα ενσωματώσει και τα ερευνητικά κέντρα της χώρας και θα τα φέρει κοντά στα πανεπιστήμια απελευθερώνοντας όλες τις προφανείς θετικές συνέργιες. Χώρος που μπορεί να ενσωματώσει και τα ΤΕΙ, με τη σταδιακή αναβάθμιση και ακαδημαϊκή προσαρμογή τους στο πανεπιστημιακό καθεστώς.

Θέσεις και προτάσεις έχουμε, γνωρίζουμε το "κόστος" της ανανέωσης ιδεών και πολιτικών, γνωρίζουμε όμως και την ευθύνη μας απέναντι στην ακαδημαϊκή κοινότητα και κυρίως απέναντι στα παιδιά μας.

\* Ο Λευτέρης Παπαγιαννάκης είναι μέλος του Ομίλου Πολιτικού Προβληματισμού "Αριστερά Σήμερα" ([www.arsh.gr](http://www.arsh.gr)) και καθηγητής Βιομηχανικής Οικονομίας στο

*Copyright* © "Η ΑΥΓΗ". ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιλιπτική, ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

---

Υλοποίηση με το **APXEION-WEB** Copyright(c)1996 - 2000 **Hypersystems Ltd.**